



”Min familie i historien”

Den norske historiske forenings
historiekonkurranse for
ungdomsskolen og videregående
– 2012/2013.



Juryens uttalelse

Juryen har bestått av: Berit Lundberg, Elisabeth Thue, Ketil Knutsen.
Sekretær for juryen: Karsten Korbøl

Juryens bemerkinger

Juryen har bedømt besvarelsene i HIFOs historiekonkurranse 2012/2013. Det har vært innlevert 733 bidrag. 27 bidrag var med i finalerundene, 6 i klassen for ungdomsskolen og 21 i klassen for videregående skole.

Årets bidrag er av høy kvalitet og *har* stor tematisk bredde. I tillegg gjenspeiler mange bidrag dagens utfordringer og tematikk. Dette bidrar til å gjøre historiefaget relevant for ungdom.

Elevene løser oppgaven på mange forskjellige måter - noen velger å legge vekt på fortellingen, mens andre legger større vekt på en vitenskapelig tilnærming.

Den personlige framstillingen og fortolkningen av historien er den kanskje viktigste siden ved denne konkurransen. Selv om oppgaven kan løses på forskjellig vis, mener juryen at de som både har et klart mål for undersøkelsen, og som samtidig viser et personlig engasjement og refleksjon over historien og hva den betyr for dem, vil hevde seg i konkurransen. Det dreier seg altså om å ha et aktivt forhold til det en skriver om, vise selvstendig tenkning og ikke minst en glede av å ha funnet mulige svar.

I tillegg til diplom og bok får prisvinnerne en pengepremie på henholdsvis 5000 kr for 1. pris, 2000 kr for 2. pris, 1000 for 3. pris og 500 kr for hederlig omtale. Alle deltakere i konkurransen får diplom. I tillegg blir ett tilfeldig bidrag honorert med en deltakerpremie på 1000 kroner. **Årets deltakerpris går til Helena Ruud Gundersen ved Mailand videregående skole.**

Prisvinnere i klassen for ungdomsskolen

1. pris – Eline Sandnes Fosse, Strandebarm skule, Strandebarm

Tittel: Eit namn på ein bauta

Som tittelen tilsier er et navn på en bauta utgangspunktet for prisvinnerens besvarelse. Prisvinnerens familie besøker bautaen hvert år, men for prisvinneren har det kun vært et navn. Gjennom undersøkelsen utfolder et helt liv seg for henne og hun føler hun har blitt kjent med oldefaren sin.



HIFO – Den norske historiske forening

Besvarelsen omhandler Olav Sandnes og hans liv som endte i tysk fangenskap under andre verdenskrig. Juryen berømmer besvarelsen for å være en tydelig avgrenset undersøkelse. Den er undrende, stiller spørsmål og Eline Sandnes Fosse trekker seg selv med i undersøkelsen. De litterære fortellergrepene hun tar, bidrar også til at undersøkelsen blir personlig. Resultatet har blitt en reflektert besvarelse. Prisvinneren veksler fint mellom norsk *historie* og familiehistorie. Hun har et rikt kildegrunnlag. Prisvinneren har gravd i historien og funnet ny informasjon.

2. pris – Andreas Bertelsen, Kråkerøy ungdomsskole, Fredrikstad

Tittel: J. Bertelsen mekaniske verksted – fra idé til suksess

Prisvinnerens bidrag omhandler J. Bertelsen mekaniske verksted fra familien startet det til det ble nedlagt i 1993. Ikke bare viser besvarelsen familiens tilknytning til verkstedet gjennom generasjoner, men også hvilken betydning og funksjon verkstedet har hatt i lokalsamfunnet. Besvarelsen er preget av en problemstilling som gjerne kunne vært spisset noe. Til tross for dette, lykkes det prisvinneren å gjennomføre en selvstendig undersøkelse. Han har forstått noe sentralt – man skal bruke kildene til å fortelle en historie. Juryen hadde gjerne sett noe mer refleksjon og bruk av sekundærlitteratur.

3. pris – Rakel Rønning Ramsdal, Kråkerøy ungdomsskole, Fredrikstad

Tittel: Barnehjemsbarna

Prisvinneren har undersøkt hvordan det var å vokse opp på barnehjem på 1950-tallet. Det blir *ikke* en lidelsesfortelling om barnehjemstilværelsen. I stedet legges det vekt på de gode *opplevelsene* på et barnehjem. Her fikk barna tilstrekkelig med mat, ordentlige klær, utdanning og tid til å leke. Selv er prisvinneren overrasket over sine egne konklusjoner, ikke minst over at det gikk så bra med barna etterpå. Prisvinneren har gravd fram mye om tiden på barnehjemmet og viser mange aspekter ved livet der. Prisvinneren reflekterer over kildene og det er en viss systematikk i besvarelsen. Problemstillingen er noe uklar og burde nok vært spisset noe for at undersøkelsen skulle blitt noe mer fokusert. Likevel har prisvinneren funnet mye interessant og gir et mangesidig bilde av situasjonen hun skriver om.

Hederlig omtale

Juryen har anledning til å gi hederlig omtale til besvarelser som ikke helt nådde opp i konkurransen, men som juryen mener uttrykker interessante perspektiver, har spennende vinklinger eller som forteller historie på andre måter enn den tradisjonelt skriftlige formen. I år har juryen valgt å tildele to besvarelser hederlig omtale.

Anette H. Svensen, Kråkerøy ungdomsskole. Tittel: Karla en stolt alenemor.

- Får hederlig omtale for sin relevante kildebruk, for å sette undersøkelsen i en større sammenheng og for å reflektere over hva som kunne vært gjort annerledes.

Henriette Frølich-Olsen, Kråkerøy ungdomsskole. Tittel: Fra Zalo til oppvaskmaskin.

- Får hederlig omtale for sin gjennomførte sammenligning av oldemor og mor som husmødre som ender med å få fram forskjeller i husmorens arbeidssituasjon og selvoppfatning, og for sin kritiske refleksjon over egen undersøkelse.



Prisvinnere i klassen for videregående skole

1. pris – Mirah Boskailo, Stine Marie Dalby, Keith Mellingen og Annveig Dullum.

Mysen videregående skole, Mysen.

Tittel: Livet som verdi

Prisvinnergruppen har laget en meget betagende, ja gripende film om hvordan livet blir forandret som følge av krig. Filmen tar for seg et ungt foreldrepår under krigen i Bosnia Herzegovina på 1990-tallet. Filmen får fram hvordan krig gjør personer til brikker i historien, hvordan krig forandrer menneskers holdning til livet og hvilke lærdommer man kan trekke av krigens forferdeligheter, nemlig å se livet som verdi. Slik blir vinnerbidraget både personlig og følelsesmessig sterkt. Prisvinnerne har en fokusert framstilling med et tydelig problem. Gruppen har valgt én innfallsvinkel, men klarer likevel å gi et mangesidig bilde av krigen, spesielt gjennom kombinasjon mellom det verbale og det visuelle. I tillegg er det et metanivå i filmen. Den handler ikke bare om historie, men hvordan historien former oss som mennesker. Juryen mener det er mulig å se prisvinnernes historiekompetanse gjennom god redigering, klipping, valg av musikk og bilder og ikke minst gjennom intervjuet med foreldrene og Svein Mønnesland som sekundærkilde.

2. pris – Mariell Christine Melvold Madsen, Hartvig Nissens skole, Oslo.

Tittel: Tungetalen var verre enn flyalarmen

Temaet for denne besvarelsen er ei ung jente, forfatterens «bestemor Reidun», og hennes oppvekst på 30- og 40-tallet. Jenta vokste opp i et strengt religiøst miljø i en økonomisk sett vanskeligstilt familie på Torshov i Oslo. Vi følger hennes oppvekst i dette miljøet der barnas behov er underlagt menighetens behov. Oppgaven følger jentas kamp for selv å kunne forme sitt liv og oppnå selvstendighet. Det er en velskrevet besvarelse med litterære kvaliteter som gjør den til en fryd å lese. Hun formidler en viktig historie med engasjement. Undersøkelsen er klart avgrenset. Prisvinneren reflekterer godt rundt kildene hun bruker, men også over sin egen posisjon. Hun plasserer mikrohistorien inn i større sammenhenger og historien aktualiseres ved at hun kommenterer hvordan man også i dag kan oppleve at barns behov blir ofret til fordel for foreldrenes religiøse overbevisninger.

3. pris – Johanne Kristensen Sandvik, Hartvig Nissens skole, Oslo

Tittel: Medaljens flere sider

Behandlingen av psykisk syke på 1950-tallet er meget omdiskutert. Elektrosjokk og lobotomi er bare to eksempler på slik behandling. Prisvinneren beskriver meget godt hvordan familien måtte forholde seg til sykdommen, behandling og ikke minst hvilken vanskelig situasjon pårørende blir satt i ved å måtte godkjenne lobotomibehandling. Prisvinneren forsøker å se lobotomi i lys av samtiden og andre behandlingsformer man hadde på den tiden. Ett av spørsmålene hun stiller seg er: «var konsekvensene av lobotomien alltid verre enn lidelsene for de som var kronisk syke?» Juryen er spesielt imponert over prisvinnerens nyanserte framstilling, samtidig som hun holder en distanse til egen familiehistorie.



Hederlig omtale

Juryen har anledning til å gi hederlig omtale til besvarelser som ikke helt nådde opp i konkurransen, men som juryen mener uttrykker interessante perspektiver, har spennende vinklinger eller som forteller historie på andre måter enn den tradisjonelt skriftlige formen. I år har juryen valgt å tildele to besvarelser hederlig omtale.

Sofia Schreiner Benito, Hartvig Nissens skole. Tittel: Historien om Alette Schreiner

- Får hederlig omtale for sin fascinerende historie hvor det kastes lys over tema vi ellers ikke hører mye om og for sin gode undersøkelse med interessante refleksjoner.

Magnus Liland, Sandnes videregående skole. Tittel: En del av prosessen?

- Får hederlig omtale for sitt gode historikerhåndverk med aktiv bruk av kilder og den fruktbare vekslingen mellom familie-, lokal- og Norgeshistorie.



”Deltakelse i demokratiet”

Den norske historiske forenings
historiekonkurranse for
ungdomsskolen og videregående
– 2012/2013.

Ekstrakonkurranse i forbindelse med
stemmerettsjubileet 2013



INSTITUSJONEN
FRITT ORD

Stemmerettsjubileet

1913 | 2013

Eustory
History Network
for Young Europeans



Juryen

Juryen har bestått av: Hilde Sandvik, Synnøve Veinan Hellerud og Kurt Ole Linn.
Sekretær for juryen: Herdis Wiig

Juryens uttalelse

Første plass: «Tungetalen var verre enn flyalarmen», Mariell Christine Melvold Madsen, Hartvig Nissen vgs

Oppgaven handler om ei ung jente, forfatterens «bestemor Reidun», og hennes oppvekst på 30- og 40-tallet. Jenta vokste opp i et strengt religiøst miljø i en økonomisk sett vanskeligstilt familie på Torshov i Oslo. Vi følger hennes oppvekst i dette miljøet der barnas behov er underlagt menighetens behov. Oppgaven følger jentas kamp for selv å kunne forme sitt liv og oppnå selvstendighet.

Madsen lager en velskrevet besvarelse med litterære kvaliteter som gjør den til en fryd å lese. Hun formidler en viktig historie med engasjement, samtidig som hun klarer å ha et distansert og reflektert forhold til sine kilder. Kildebruken er svært god, og fortellingen settes inn i et makroperspektiv. Historien aktualiseres ved at hun kommenterer hvordan man også i dag kan oppleve at barns behov blir ofret til fordel for foreldrenes religiøse overbevisninger.

Andre plass: «Mormor, mitt store forbilde», Randi Nordgaard Dåsvatn, Vennesla vgs

Oppgaven handler om valgmulighetene til ei bygdekvinne, forfatterens mormor, på fra 1940-tallet og framover. Vi følger hennes liv med «mannsarbeid» på gården, omsorgsarbeid for familie og barn og lønnet arbeid som poståpner. Fortellingen viser et moderne «mangesysleri» og at driftige kvinner hadde flere valgmuligheter til å forme sitt eget liv.

Dåsvatn skriver en god oppgave om bygdekvinner og muligheten til å forme sitt eget liv til tross for det kunne være vanskelige omgivelser. Hun reflekterer over historietradisjoner i egen familie der verdien av økonomisk selvstendighet har vært satt høyt. Videre klarer hun å sette sin egen familie inn i et regionalt perspektiv – noe som gjør oppgaven interessant å lese for de fleste. Forfatteren bruker flere seriøse sekundærkilder og viser til konkrete lover som f.eks lov om ektefellers gjeld/kausjonsforpliktelser.



En bredere vurdering av de muntlige kildene hadde vært ønskelig.

Tredje plass: «Min bestemors interesser og engasjement i samfunnet», Nina Hodnemyr, Vennesla vgs

Oppgaven følger en kvinnes, forfatterens bestemor, vei til politisk og organisatorisk deltakelse fra interesse for enkeltsaker, via sanitetskvinnene til bystyre og historielag. Slik sett formidler den en typisk historie om engasjement og deltakelse.

Forfatteren skriver med interesse og engasjement om sitt studieobjekt. Hun trekker fram mange interessante saker som har ledet fram til bestemorens engasjement. Hun vurderer sine kilder, og setter fortellingen inn i en makrohistorisk sammenheng.

Juryen savner en mer uttalt drøfting om hvor vanlig bestemorens historie er. Er hun en «typisk» kvinne for sin tid? Forfatteren kunne også hatt litt større avstand til sitt studieobjekt for å gjøre historien mer generell.

Hederlig omtale

«Farmors kamp for sine rettigheter», Marie Holthe Skasem, Sandnes vgs

Oppgaven viser hvordan forfatterens farmor ble engasjert av dårlige arbeidsforhold og tok initiativ for å starte fagforening på arbeidsplassen sin

«Kunnskapens tørst», Jamila Afridi, Stovner vgs

Oppgaven gir et innblikk i forfatterens bestefar sin oppvekst i Afghanistan og hvordan utdanning og opphold i flere land har gitt ham impulser til deltakelse og kritikk. Gjennom bestefarens historie blir mye av Afghanistans dramatiske historie formidlet.

«Systerskap i Sverige», Sofie Bang Jensen, Hartvig Nissen vgs

Jensen formidler historien om sin grandtante, Aase Bang, som var aktiv i kvinnebevegelsen på 1970. Historien viser motivene og interessene til en markert profilert feminist.



Vurderingskriterier

En god besvarelse har:

- ...en klart formulert problemstilling som virker som en "rød tråd" gjennom besvarelsen. Besvarelsen må ha en klar sammenheng.
- ...en problemstilling som oppfattes som interessant/ viktig
- ...heller en enn mange innfallsvinkler
- ...en gjennomførbar undersøkelse – man skal ikke bare gjengi hva andre sekundærkilder (bøker) har sagt
- ...aktiv bruk av flere kilder – gjerne primærkilder. Eleven oppmuntres også til å bruke lokale kilder, men dette er ikke noe krav
- ...vurdering av kildene
- ...fotnoter, sitatmarkører og lister over muntlige og skriftlige kilder
- ...refleksjoner som setter ens egen undersøkelse inn i en større sammenheng
- ...en konklusjon som knyttes til problemstillingen
- ...korrekte, historiske opplysninger – framstillinger som i stor grad avviker fra annen historieforskning, må kommentere dette
- ...et godt, presist språk
- ...en vinkling som gjør at historien virker personlig relevant for eleven

Om HIFOs prosjektkonkurranse i historie

Den norske historiske forening (HIFO) har siden 2000 arrangert en prosjektkonkurranse i historie for elever i ungdomsskolen og videregående skole. Målet med konkurransen er at elever skal få anledning til å arbeide med et større historiprojekt der de selv velger tema, problemstilling og finner kilder. Elever skal få anledning til å utforske historien på egne premisser og med utgangspunkt i noe som er kjent for dem, nemlig familien. I tillegg er siktemålet at elevene skal kunne opparbeide en forståelse for at historie kan ses fra forskjellige vinkler og ståsteder. Tradisjonelt forstås historie som store begivenheter, strukturer og prosesser. HIFO har ønsket at også vanlige menneskers historie gjøres til en viktig del av vår historieforståelse og som et felt for undersøkelse blant ungdom i skolen. Likevel må det presiseres at det nettopp er i forholdet mellom makro- og mikrohistorie at nye og spennende perspektiver kan oppstå og at elevers historieforståelse utvikles.

HIFOs prosjektkonkurranse finansieres med støtte fra Stiftelsen Fritt ord og Aschehoug forlag. I tillegg er HIFO tilknyttet et nettverk av 22 europeiske organisasjoner som arrangerer lignende konkurranser – Eustory.

